πρόποδας τοῦ λοφίσκου τῶν τεθνεώτων... καί, ἐκεῖ εἶνε . . . . . ἐκεῖ χθὲς τὸν εἶδον ὄρθιον, μὲ τὴν κεφαλὴν ἀσκεπῆ, καὶ μὲ τὸ ποτήριον εἰς τὴν χεῖρα ὁμιλοῦντα πρὸς τὸν τάφον του.

Εἶναι τάφος ἁπλοῦς κεκαλυμμένος ὑπὸ χλόης, περικυκλωμένος μὲ κιγκλίδα ξυλίνην, ἔχων σταυρὸν ἄνευ ὀνόματος, ἄνευ χρονολογίας, καὶ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ὁποίου ὑπάρχει μέγα ποτήριον, σχεδὸν κεχωσμένον ἐν τῷ χώματι.

***

Τὸ ἔνδυμά του εἶνε ἔνδυμα τεχνίτου, καθ' ἑκάστην Κυριακὴν εὑρίσκεται ἐκεῖ. Εἴτε βρέχει, εἴτε χιονίζει, οὐδέποτε λείπει. Μένει μίαν, ἢ μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν πρὸ τῆς μικρᾶς ξυλίνης κιγκλίδος, ὁμιλῶν δυνατά, καὶ ἀμεριμνῶν διὰ τοὺς διαβαίνοντας. Οἱ φύλακες τοῦ νεκροταφείου, ἀγνοοῦντες τὸ ὄνομά του, τὸν ἐκάλεσαν: *Ἄνθρωπον τοῦ Λευκοῦ Οἴνου.*

Ἐάν, ἐκ περιεργείας ἢ πολυπραγμοσύνης, θελήσητε νὰ μάθητέ τι περιπλέον, θὰ σᾶς ἀποκριθῶσιν:

— Εἶνε τρελλός!

— Τρελλός! — εἶνε ἡ μόνη λέξις, ἣν ἡ εὐγενὴς κοινωνία ἐφεῦρεν, ὅπως χαρακτηρίζῃ ἐκείνους, οἵτινες σκέπτονται, βλέπουσιν, ἀγαπῶσι, κατὰ διάφορον ἢ αὕτη τρόπον.

Ὄχι, ὁ ἄνθρωπος οὗτος δὲν εἶνε τρελλός· θὰ σᾶς τὸ ἀποδείξῃ ἡ ἁπλουστάτη του ἱστορία.

***

Τὴν 3ην Δεκεμβρίου τοῦ 1851, πρὸς τὰς 6 1/2 ὥρας τῆς πρωΐας, ὁ Ἀντώνιος Μαρτὼ γλύπτης, μετέβαινεν εἰς τὴν ἐργασίαν του· κατελθὼν τὴν ὁδὸν *Ménilmontant*, διῆλθε τὴν λεωφόρον καὶ εἰσήρχετο εἰς τὴν ὁδὸν *Phélippeaux*, ὅτε πυροβολισμοί τινες ῥιφθέντες ὑπὸ στρατιωτῶν τοποθετημένων εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ *Temple*, τὸν ἠνάγκασαν νὰ ζητήσῃ καταφύγιον εἰς παρακείμενον κατάστημα. Μόλις ἀπὸ δέκα λεπτῶν εὑρίσκετο ἐκεῖ, ὅτε εἶδεν ἄνθρωπον ὅστις ἐπίσης προσεπάθει νὰ διέλθῃ τὴν ὁδὸν τρέχων· μόλις εἶχε κάμει δέκα βήματα, καὶ βολὴ σφαίρας τὸν ἐξήπλωσεν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ.

Πληγωμένος ὁ δυστυχὴς ἀνηγέρθη, καὶ ἕρπων προσεπάθησε νὰ φθάσῃ εἰς τοῖχόν τινα ἢ δρομίσκον ὅπως σωθῇ.

Ἦτο χαμένος καθ' ὅσον αἱ βραδεῖαι κινήσεις του ἐπέτρεπον εἰς τοὺς στρατιώτας νὰ τὸν σκοπεύωσιν. Ὁ μόλυβδος ἠλάκου τὸ λιθόστρωτον, καὶ ἐκάλυπτεν αὐτὸ δι' ἀργίλλου.

Τοῦτο ἀκριβῶς ἐσκέπτετο ὁ Ἀντώνιος Μαρτώ, ὅστις ἀφοῦ ἐδίσταζεν ἐπί τινας στιγμάς, ἐξῆλθε τρέμων καὶ ἐν μέσῳ ἀδιακόπων πυροβολισμῶν, ἔλαβε τὸν πληγωμένον ἐκ τῶν ὤμων καὶ τὸν ἔσυρε μέχρι τοῦ οἰνοπωλείου. Ὁ πληγωμένος εἶχεν ἀπωλέσει τὰς αἰσθήσεις του.

Ὁ Ἀντώνιος ὠχρὸς μὲ τὰς τρίχας ὑγράς, τοὺς ὀδόντας κροτοῦντας, ἔπεσεν ἐπὶ σκαμνίου ἐξηντλημένος ἐκ τοῦ θάρρους, τὸ ὁποῖον εἶχε λάβει.

— Μήπως ἔχετε τίποτε; τὸν ἠρώτησεν ὁ οἰνοπώλης.

— Ὤ! νὰ ἔχω... διψῶ... μοῦ φαίνεται ὅτι εἶμαι ἀποθαμμένος... νά! ἀκόμη σφυρίζουν τὰ αὐτιά μου... Ὤ! τί παράξενο σφύριγμα ποὺ κάνουν ἡ σφαῖραις.

Ὁ πληγωμένος ὡδηγήθη εἰς τὴν οἰκίαν του τῇ φροντίδι τοῦ Ἀντωνίου, μετὰ δεκαπέντε δὲ ἡμέρας ἐπανελάμβανε τὴν ἐργασίαν του.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ σωτὴρ καὶ ὁ σωθεὶς ἐγένοντο φίλοι.

***

Ἄγαμοι καὶ οἱ δύο, ἐργαζόμενοι καθ' ἑκάστην ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἑσπέρας, μὴ ἔχοντες καιρὸν παρὰ μόνον τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς ἵνα βλέπωνται, ἔλαβον τὴν συνήθειαν νὰ συναντῶνται καθ' ἑκάστην πρωΐαν πρὸς τὰς 6 παρὰ τῷ οἰνοπώλει τῆς ὁδοῦ *Phélippeaux*, ἵνα πίνωσιν.

Οὐδεμίαν ἡμέραν ἔλειψαν ἀπὸ τὴν συνέντευξίν των, τὴν ὡρισμένην ὥραν συνηντῶντο τόσον ἀκριβῶς, ὥστε οἱ γείτονες τῆς συνοικίας ἐκανόνιζον τὰ ὡρολόγιά των μὲ τὴν παρουσίαν των.

Ἔπινον ἀπὸ δύο φορὰς λευκὸν οἶνον, πληρόνων ἕκαστος τὸ προσφερθέν, ἔμενον ὁμοῦ ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν ὁμιλοῦντες περὶ τῶν μικρῶν των ὑποθέσεων, τῶν ἡδονῶν των, τῶν ἐρωμένων των, συμβουλευόμενοι ἀλλήλους περὶ τῶν διαφόρων ἐπισυμβαινόντων αὐτοῖς, καὶ ἅμα ἡ ἡμίσεια ἤχει, ἐχαιρετῶντο καὶ ἐπορεύοντο εἰς τὸ ἐργοστάσιον.

Τὴν Κυριακὴν πρὸς τὰς δύο, καλλωπισμένοι, ἐξυρισμένοι, καθαρισμένοι καὶ μειδιῶντες συνηντῶντο εἰς τὸν φραγμὸν τοῦ *Ménilmontant*, ἐπήγαινον εἰς τὴν *Charonne* εἰσήρχοντο εἰς τὴν *Δολοφονηθεῖσαν Γυναῖκα* — μικρὰ ἐπιγραφή, ἥτις δὲν ὑπάρχει πλέον, καὶ ἡ ὁποία ἄλλοτε εὑρίσκετο εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ δάσους *Romainville*, — ἔπαιζον τὸ ἀψίνθιόν των εἰς τὸ ζατρίκιον· ἔπειτα ἀφοῦ ἔπινον τὸ ὀρεκτικόν των κατέβαινον καὶ ἔτρωγον ἓν τηγανιτὸν αὐγὸν καὶ ἓν δίπυρον *Εἰς τὸν μικρὸν καλὸν ἄνθρωπον*, ὅστις . . . . Οὐδέποτε, οὐδεμίαν ὥραν ἔλειψαν ἐκ τοῦ προγεύματος τούτου.

***

Πρωΐαν τινὰ τοῦ 1865 ὁ Μαρτὼ ἦλθε μόνος, ἵνα *πίῃ μίαν*. Περιέμενεν ἐπὶ δύω ὥρας, ἔπειτα ἀνήσυχος δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ ἐργοστάσιον χωρὶς νὰ μάθῃ περὶ τοῦ φίλου του.

Φθάσας εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ συντρόφου του ἔμαθε παρὰ τοῦ θυρωροῦ τὸ κατὰ τὴν νύκτα συμβὰν δυστύχημα — ὁ φίλος του εἶχεν ἀποθάνει!

Ὁ Ἀντώνιος ἐφρόντισεν ὅπως τὸν κηδεύσῃ ἀξιοπρεπῶς, ἠγόρασε διὰ τῶν οἰκονομιῶν του τάφον, διατάξας νὰ σκάψωσι λάκκον διὰ δύο... καὶ διὰ τὸν ἑαυτόν του.

***

Τὴν ἐπαύριον τῆς κηδείας, ὅταν ἦλθε μόνος εἰς τὴν ὁδὸν *Phélippeaux*, ὁ οἰνοπώλης ἀφῃρημένος, ἔθεσε δύο ποτήρια. Χονδρὰ δάκρυα ἔρρευσαν ἐπὶ τῶν παρειῶν τοῦ Ἀντωνίου, ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ σιωπηλός, κινῶν τὴν κεφαλήν, καὶ παρατηρῶν τὸ πλῆρες ποτήριον . . . . συνέκρουσε τὰ ποτήρια ὁμιλῶν σιγά, ὡς νὰ ὡμίλει μετὰ τοῦ φίλου του, τὸν ὁποῖον μόνον αὐτὸς ἔβλεπεν. Αἴφνης ἐζήτησε φιάλην κενήν, ἔλαβε τὸ χωνίον, ἔχυσεν ὁ ἴδιος τὸ περιεχόμενον τοῦ ποτηρίου εἰς τὴν φιάλην, τὴν ἐπώμασεν ἐπιμελῶς καὶ τὴν παρέδωκεν εἰς τὸν οἰνοπώλην μὲ πολλὰς συστάσεις. Ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας ἐπανελαμβάνετο ἡ αὐτὴ σκηνή.

Τὴν Κυριακὴν μὲ τὴν φιάλην εἰς τὴν χεῖραν ἐπορεύθη εἰς τὸ κοιμητήριον, φθάσας εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ φίλου του ἀπεκάλυψε τὴν κεφαλήν, ἐγονυπέτησε καὶ προσηυχήθη, ὀλίγον, ἔπειτα χύνων λευκὸν οἶνον εἰς τὸ ποτήριον, τὸ ὁποῖον μεθ' ἑαυτοῦ ἔφερε, καὶ κενώνων ὅλον τὸ περιεχόμενον τῆς φιάλης ἐπὶ τῆς μαλακῆς εἰσέτι γῆς.... εἶπε, μὲ φωνὴν τρέμουσαν ἐκ τῆς συγκινήσεως·

— Ἰδού, λάβε τὸ μερίδιό σου, φίλε μου... κάθε Κυριακὴ θὰ ἔρχωμαι καὶ θὰ ὁμιλοῦμε ἀκόμη μαζύ. Ἂν ἔχῃς θλίψεις ἐκεῖ ψηλά, θὰ μοῦ ταῖς λές. Δὲν σὲ βλέπω, ἀλλὰ θὰ σὲ ἀκούω . . . . Κοιμήσου ἥσυχος, ἡ ὑποθέσεις σου θὰ γείνουν . . . σοῦ τὸ ὑπόσχομαι . . . . Βλέπεις ταῖς γυναίκαις! ἡ ἀχάριστα.... Ἐκείνη δὲν ἔρχεται νὰ σὲ βλέπῃ, καὶ ὡς τόσο μοῦ ἐζήτησε ἕνα πρᾶγμά σου γιὰ νὰ σὲ θυμᾶται.... Τῆς ἔδιδα τὴ φωτογραφία σου, μὰ ἐκείνη τὴν ἔχει . . . . καὶ θὰ ἐπροτιμοῦσε κάτι καλλίτερον ἀκόμη . . . . Μοῦ ἀνέφερε διὰ τὸ ὡρολόγι σου, καὶ διὰ τὸ χονδρὸ δακτυλίδι, τὸ ὁποῖον ἐφόρεις τὴν Κυριακή. Ὤ! θὰ τῆς τὰ δώσω, καί! . . . Ἐμένα ὅμως τὸ καλλίτερον μοῦ φαίνεται ἡ εἰκόνα σου. Ἀ! πῶς σὲ ἔχασα, πτωχέ μου φίλε! . . . Ἐστενοχωρήθηκα πολὺ αὐτὴν τὴν ἑβδομάδα, ἔκλαψα . . . . Καὶ ἐγελοῦσαν διὰ τοῦτο ἡ ἀστάταις, μὲ περιγελοῦσι, καὶ μοῦ λὲν ὅτι ἡ λύπη μὲ ἐγέρασε, διότι τὸ χέρι μου δὲν εἶνε πλέον σταθερό, τὰ μάτιά μου βλέπουν θολά, καὶ διότι τὸ ἐξωτερικό μου εἶνε κακοφτιασμένο, ἡ καρδιά μου ὅμως εἶνε νέα ἀκόμη...

Ἐπὶ μίαν ὥραν ὁ Ἀντώνιος ὡμίλει οὕτω πιστεύων ἑαυτὸν μόνον μετ' ἐκείνου τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀπωλέσει.

Καὶ ἀπὸ τριῶν ἐτῶν καθ' ἑκάστην Κυριακὴν ἐπεσκέπτετο τὸν ἀποθανόντα φίλον του.

***

Χθές, ὁ ἄνθρωπος τοῦ Λευκοῦ Οἴνου δὲν ἐκράτει μόνον φιάλην, ἔφερε καὶ ὑπερμεγέθη ἀνθοδέσμην, καὶ τὸν ἤκουσα λέγοντα ἐνῷ ἀνύψου τὸ ποτήριόν του·

— Εἰς ὑγείαν σου, δυστυχισμένε μου φίλε. εἰς ὑγείαν τῆς ἑορτῆς σου, εἰς ὑγ.....

Ἐσκέφθη ἐπί τινας στιγμάς, καὶ ἐπανέλαβεν·

— Εἰς ὑγείαν τῶν ἀποθαμμένων!

Δ. Γ. Π.

Αἱ τῆσεις ἐγγραφῆς συνδρομητῶν, μὴ συνοδευόμεναι μὲ τὸ ἀντίτιμον τῆς συνδρομῆς δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν. — Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ συνδρομηταὶ ἡμῶν παρακαλοῦνται νὰ ἀποστέλλωσι τὴν συνδρομήν των ἀπ' εὐθείας εἰς Ἀθήνας «Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῶν Ἐκλεκτῶν Μυθιστορημάτων».

ΑΘΗΝΗΣΙ.—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ· ΟΔ. ΠΑΤΗΣΙΩΝ ΑΡΙΘ. 3.